

სოფიო მოდებაძე,
ფილოსოფიის დოქტორი
ვანო სარაჯიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
კონსერვატორიის მოწვეული ლექტორი
შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს სახელმწიფო
უნივერსიტეტის მოწვეული ლექტორი

რეზიუმე

კვლევის მიზანია, განვიხილოთ ხელოვნების არსისა და დანიშნულების საკითხი სხვადასხვა ფილოსოფიურ მიმდინარეობასა თუ ფილოსოფოსთან მიმართებაში.

ნაშრომში განხილულია კანტის თეორია მხატვრული შემოქმედების რაობის, გენიოსის, ნიჭის, წარმოსახვის უნარების, მოქმედების სპეციფიკის შესახებ. განიხილება საკითხები – რას გულისხმობს კანტი გენიის ცნებაში? რატომ არის, მისი აზრით, გენიოსი შესაძლებელი მხოლოდ ხელოვნებაში? სულის რომელი უნარი წარმოშობს გენიას?

კანტის მოსაზრებას, რომ მხოლოდ ხელოვნებაშია შესაძლებელი გენიოსი, იზიარებს შელინგიც. ნაშრომში ასევე განხილულია შელინგის შეხედულებები ხელოვნების დანიშნულების შესახებ, ფრიდრიხ შილერის შრომა „ადამიანის ესთეტიკური აღზრდის შესახებ“, რომელიც საგანმანათლებლო ამოცანების შესრულებაში უმნიშვნელოვანეს როლს ანიჭებს ესთეტიკურ აღზრდას.

საინტერესოა შილერის აზრები თანამედროვე სინამდვილის შესახებ, რომლის მიხედვითაც ბატონობენ მოთხოვნილებები, სარგებლიანობა დროის კერპია, ამ უხეშ სასწორზე კი ხელოვნებას არ აქვს წონა და თანდათან ქრება საუკუნის ხმაურიანი ბაზრიდან. შილერი სვამს კითხვას, როგორ უნდა გადაირჩინოს თავი ხელოვანმა ეპოქის იმ მანკიერებებისაგან, რომლებითაც გარემოცულია.

ასევე განხილულია შილერის კონცეფციები ნაივური და სენტიმენტალური პოეზიის შესახებ, ისეთი მსოფლმხედველობრივი საკითხი, როგორცაა ხელოვანისა და სინამდვილის მიმართების პრობლემა, რომელიც ასევე ხაზს უსვამს ხელოვნების დანიშნულების გააზრების აუცილებლობას. დასმულია კითხვა, არის თუ არა ხელოვნება ჭეშმარიტი, როდესაც სინამდვილეს სცილდება და

სრულიად იდეალური ხდება? იარსებებს თუ არა ხელოვანი რეალობის გარეშე? – ამ მხრივ საინტერესოა ჰეგელის, ნიცშეს, შოპენჰაუერის, კამიუს, არტურ დანტოს შეხედულებები, ასევე, ალექსანდრე მენის მოსაზრება, რეალისტურ ხელოვნებაზე გადასვლა ნიშნავდა თუ არა პროგრესს, ვითარდება თუ არა ხელოვნება საბოლოოდ და რა არის მისი დანიშნულება.

კვლევის შედეგად შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ ნამდვილ ხელოვნებას არასოდეს უცხოვრია თანამედროვეობისგან გაქცევით, თუმცა, ის ადამიანები, რომლებიც გაურბოდნენ დროს, იძირებოდნენ წარსულის ლაბირინთებში ან მისტიციზმის ნისლში ეხვეოდნენ – მაინც თანამედროვეობის გამომხატველად რჩებოდნენ, რამდენადაც ეს გაქცევა სინამდვილიდან, თანამედროვე სოციალურ ჯგუფთა თუ ფენათა მისწრაფებებს ასახავდა.

ამრიგად, ის, რაც სინამდვილეში რჩება, ხელოვნებაა, რომელიც, სიმულირებული სინამდვილისგან განსხვავებით, უფრო სტაბილური და მდგრადია. ამიტომ, სწორედ ხელოვნებას შეუძლია შეინარჩუნოს და გადაარჩინოს მსოფლიო ცივილიზაცია.

ხელოვნების არსისა და დანიშნულების საკითხი ფილოსოფიაში

საკვანძო სიტყვები: ხელოვნება, გენიოსი, არსი, დანიშნულება, ნაივური, სენტიმენტალური, კანტი, შილერი, შოპენჰაუერი

ხელოვნების არსისა და დანიშნულების საკითხი სხვადასხვა ფილოსოფოსთან და ფილოსოფიურ მიმდინარეობაში განსხვავებულად წყდებოდა.

ამ მხრივ, აღსანიშნავია გერმანელი ფილოსოფოსის, იმანუელ კანტის შეხედულებები მხატვრული შემოქმედების რაობის, გენიოსის, ნიჭის, წარმოსახვის უნარების მოქმედებისა და სპეციფიკის შესახებ.

კანტის მიხედვით, ხელოვნების ნაწარმოები მით უფრო ღირებულია, რაც უფრო ჰგავს ბუნებრივს, გამოხატავს არა პედანტურ დოგმებს, არამედ თავისუფალი შემოქმედების პროდუქტია. ამ თეზისს კანტი მიჰყავს ნიჭის, ტალანტის, გენიის კვლევამდე. აქვე აღვ-

ნიშნავ, რომ „გენიის“ ცნებაში ფილოსოფოსი გულისხმობს თვითნაბად ნიჭს არაჩვეულებრივი ნაწარმოების შესაქმნელად.

კანტი ხაზს უსვამს იმ აზრს, რომ მხოლოდ ხელოვნებაში ვლინდება გენიოსი. „სავსებით შესაძლებელია, შევისწავლოთ ყოველივე ის, რაც ნიუტონმა გადმოსცა თავის უკვდავ ნაშრომში „ბუნების ფილოსოფიის საწყისები“, მაგრამ შეუძლებელია ვისწავლოთ კარგი მელექსეობა. ვერავითარი ჰომეროსი ვერ გვიჩვენებს, როგორ ჩნდება და ერთდება მის თავში ფანტაზიით აღსავსე და ამრით მდიდარი იდეები იმიტომ, რომ თვითონაც არ იცის ეს“.¹

გენიის შესახებ კანტის განსაზღვრებაში უნდა აღინიშნოს „არაცნობიერის“ შემოტანის მცდელობა. ხელოვნება არაცნობიერის, გაუგებრის, გონებისთვის მიუწვდომლის შემოქმედებაა, ხელოვანმა არ იცის, რას ქმნის. მაგალითად, პლატონი ამ ფაქტს ხსნის, რომ მუზა იპყრობს ადამიანს და ავტომატურად ასრულებინებს მხატვრულ შედეგს, შემოქმედების მოთხოვნილება კი ისეთი ძლიერია, რომ ადამიანს არ შეუძლია არ შექმნას. „მხატვრული შემოქმედების აქტი ალოგიკურია, რომლის ახსნა არავის, თვით შემოქმედსაც არ შეუძლია. თუ რამესთან შეიძლება მისი შედარება, მხოლოდ სიზმართან ან ზმანებასთან“.²

რაც შეეხება კანტს, მისთვის ხელოვნება მიზნის გაცნობიერების შედეგია, სადაც გადამწყვეტია გონება, ამიტომ კანტი არ არის ირაციონალისტი ესთეტიკაში. იგი ამბობს, სულის რომელი უნარი წარმოშობს გენიას. ფილოსოფოსი სულში გულისხმობს „ესთეტიკური იდეების“ წარმოსახვის უნარს, რომელსაც სულიერი ძალები მიზანშეწონილ მოქმედებაში მოჰყავს და წარმოშობს თამაშს. კანტის მიხედვით, თამაში უმიზნო ქმედებაა, თვითტკბობაა, რაც იმას ნიშნავს, რომ მას მიზანი გარეთ კი არ ეგულება, არამედ თავისთავში ატარებს მას. ასეა ხელოვნებაშიც, გენიოსი თვითნაბადი ორიგინალია, „ბედის ნებიერია“, რომელიც თავად ქმნის წესებს.

კანტის მოსაზრებას, რომ მხოლოდ ხელოვნებაშია შესაძლებელი გენიოსის არსებობა, იზიარებს შელინგიც. თუმცა, კანტისაგან განსხვავებით, შელინგი მთლიანად ამისტიფიცირებს როგორც ხელოვანის პიროვნებას, ისე მხატვრულ შემოქმედებას. შელინგთან ხელოვნება გამოცხადებულია ღვთაებრივი შემოქმედების უშუალო გამოვლენად, ხოლო გენიოსი წარმოდგენილია იმ მედიუმად,

¹ გულიგა, კანტი, 1986, გვ. 211.

² პლატონი, იონი, დიდი ჰიპია, მენონი, 1974, გვ. 21.

რომლის მეშვეობითაც ობიექტივირდება შემოქმედება.

შესაბამისად, შელინგის აზრით, ხელოვნების თითოეულ ნაწარმოებს შეუძლია, დააკმაყოფილოს ადამიანის სასიცოცხლო ლტოლვა უსასრულობისკენ, ეს სასრული არსება, თავისი უნიკალობითა და განუმეორებლობით, აზიაროს უსასრულოს.

გენიის შესახებ მოსაზრებები გვხვდება შოპენჰაუერთანაც. არტურ დანტო ნაშრომში „ხელოვნება დასასრულის შემდეგ: თანამედროვე ხელოვნება და ისტორიის მიჯნა“ ყურადღებას ამახვილებს შოპენჰაუერის ნაშრომზე „სამყარო, როგორც ნება და წარმოდგენა“, რომელშიც ის საუბრობს ორ დაპირისპირებულ ღირებულებაზე – მშვენიერებასა და სარგებლიანობაზე.

ასევე განიხილავს რომანტიკულ წარმოდგენას გენიოსის შესახებ, რომელსაც ნებისგან დამოუკიდებლად მომუშავე ინტელექტთან აიგივებს. ამდენად, შოპენჰაუერთან გენიოსის ქმნილებები არ ემსახურება სარგებლის მქონე მიზნებს. ის მიიჩნევს, რომ უსარგებლობა გენიოსის ნამუშევრის ერთ-ერთი მახასიათებელია და მისი კეთილშობილების ნიშანია: „გენიოსის ქმნილება, შეიძლება, იყოს მუსიკა, ფილოსოფია, ფერწერა, პოეზია, რომლებშიც არაფერია გამოყენებადი ან სარგებლიანი. ყველა სხვა ადამიანური საქმიანობა კი ჩვენი არსებობის მომსახურებისა და შემსუბუქებისთვისაა; ხელოვნება მხოლოდ თავისივე თავისთვის არსებობს და მას ისე უნდა მოეპყრო, როგორც ყვავილებს. ჩვენს გულს ახარებს მისით ტკბობა, რადგან გვავიწყებს მძიმე მიწიერ ატმოსფეროს“.³

შოპენჰაუერმა გააქრო იმის შეკითხვის სურვილიც კი, თუ რა პრაქტიკული სარგებელი შეიძლება ჰქონდეს ესთეტიკურ გამოცდილებას. პრაქტიკულობის საკითხებს შოპენჰაუერი განსაზღვრავს, როგორც ინდივიდის ან ჯგუფის ინტერესებს და ამით ის ნებაზე მიუთითებს. ამრიგად, კანტის ხელოვნების, როგორც „უმიზნო მიზანშეწონილობის“ პრინციპმა შოპენჰაუერიც მოიცვა, მან ერთმანეთისაგან გამიჯნა ესთეტიკა და სარგებლიანობა.

შოპენჰაუერის აზრით, გენია წმინდა ჭვრეტის უნარია. ეს არის უნარი იმისა, რომ ჩემი შემეცნება გავათავისუფლო ნების მსახურებისაგან, ესე იგი, დავივიწყო ჩემი, როგორც ინდივიდის სურვილები, მიზნები, ინტერესები და მთლიანად საგანს მივეცე, სრული ობიექტურობას მივადწიო. ამისათვის ხელოვნება „აჩერებს დროის ბორბალს“, სამყაროს მოვლენათა მდინარებიდან გამოყოფს

³ დანტო, ხელოვნება, 2014, გვ. 78.

თავისი ჭვრეტის ობიექტს. იგი, როგორც გენიის ქმნილება, იდეათა წვდომის შესაძლებლობაა, რომელიც სუბიექტის ამაღლებას გულისხმობს. შოპენჰაუერის აზრით, ამგვარი ამაღლება არ შეუძლია ჩვეულებრივ ადამიანებს, რომლებიც, როგორც წესი, საკუთარი „მე“-სათვის სასარგებლო საგნებზე ფიქრობენ, არამედ მხოლოდ გენიოსებს.

მნიშვნელოვანია კითხვის დასმა, თუ რა არის ხელოვნების დანიშნულება, როგორი ხელოვნება სჭირდება ადამიანს – სულიერ სამყაროზე ორიენტირებული, რომანტიკული კონცეფცია თუ რეალისტური?

ხელოვნების დანიშნულების შესახებ მსჯელობს შილერიც, ნაშრომში „ადამიანის ესთეტიკური აღზრდის შესახებ“. იგი მოუწოდებს ხელოვანებს, რომ ადამიანები აღზარდონ სილამაზით, რადგან სილამაზე ადამიანის შინაგანი, იმანენტური მოთხოვნილებაა. თუმცა, იმასაც აღნიშნავს, რომ თანამედროვე სინამდვილე – რომელშიც მოთხოვნილებები ბატონობენ, ხოლო სარგებლიანობა დროის დიდი კერპია – არ არის ხელსაყრელი გარემო პიროვნების განვითარებისთვის. მისი აზრით, ამ უხემ სასწორზე ხელოვნებას არ აქვს წონა და იგი თანდათან ქრება საუკუნის ხმაურიანი ბაზრიდან.

შილერი სვამს კითხვას – როგორ გადაიჩინოს ხელოვანმა თავი ეპოქის იმ მანკიერებებისაგან, რომლებითაც გარემოცულია? იგი ამბობს, რომ ხელოვანმა გონებას უნდა მიანდოს სინამდვილის სფერო, თავად კი შესაძლებლობისა და აუცილებლობის კავშირიდან იდეალის წარმოსაქმნელად იღვწოდეს. „ხელოვნება მხოლოდ იმითაა ჭეშმარიტი, რომ სინამდვილეს სცილდება და სრულიად იდეალური ხდება“.⁴

საინტერესოა შილერის მოსაზრებები ნაივური და სენტიმენტალური პოეზიის შესახებ, რომლის მიხედვითაც წინ არის წამოწეული ისეთი მსოფლმხედველობრივი საკითხი, როგორიცაა ხელოვანისა და სინამდვილის მიმართების პრობლემა, რაც ასევე ხაზს უსვამს ხელოვნების დანიშნულების გააზრების აუცილებლობას. მისი აზრით, ნაივური პოეტები გადმოგვცემენ მშრალ სიმართლეს. ასეთ პოეტებად მიაჩნია ანტიკურობიდან ჰომეროსი და ახალი დროიდან შექსპირი. შილერი გამოცემას გამოთქვამს იმის შესახებ, რომ აღნიშნულ პოეტებს, განსხვავებით სენტიმენტალური პოეტე-

⁴ შილერი, რჩეული, 1965, გვ. 300.

ბისაგან, ახასიათებთ უკიდურესი თავშეკავებული ობიექტივიზმი ამაღლებული ტრაგიკული მოვლენების მიმართ, არ გამოხატავენ შეფასებას. შილერი ამტკიცებს, რომ ნაივური პოეზია უფრო შეეფერება ანტიკურ ეპოქას, სენტიმენტალური – თანამედროვეს, ამასთან ერთად, იგი სწორად აღნიშნავს, რომ ორივე სახის პოეზია გვხვდება, როგორც ანტიკურ ხანაში, ისე ახალ დროში. საკითხის ასეთი დასმით შილერი აყენებს ობიექტივიზმისა და სუბიექტივიზმის, რეალისტური და რომანტიკული შემოქმედებითი მეთოდების პრობლემას.

წერილში „ქოროს გამოყენება ტრაგედიაში“ მისი ძირითადი თემისია, რომ ხელოვნება არ უნდა დასცილდეს იდეალურს. შილერი ხელოვნებაში ქოროს შემოტანით ომს უცხადებს ნატურალიზმს. ჩვენ შეგვიძლია, დავსვათ კითხვა – იარსებებს ხელოვანი რეალობის გარეშე?

აღბერ კამიუ ნაშრომში „ამბოხებული ადამიანი“ აღნიშნავს, რომ „შემოქმედება ერთდროულად სამყაროს ერთიანობისა და მისი უარყოფის მოთხოვნაა. მაგრამ ის სამყაროს იმის გამო უარყოფს, რაც მას აკლია და ზოგჯერ იმის გამოც, რასაც ეს სამყარო წარმოადგენს“.⁵

„სულ უფრო მეტად ვრწმუნდები, რომ არ არის საჭირო ღმერთის განსჯა შექმნილი სამყაროს გამო, ეს უბრალოდ წარუმატებელი ესკიზია. ყოველი ხელოვანი ცდილობს ამ ესკიზის გადაკეთებას და მისთვის იმის დამატებას, რაც აკლია“⁶ – აღნიშნავდა ვან გოგი.

როგორც აღბერ კამიუ წერს, ვერანაირი ხელოვნება ვერ იარსებებს ტოტალური უარყოფით. ხელოვნება ეჭვქვეშ აყენებს რეალობას, მაგრამ არ გაურბის მას. სილამაზის შესაქმნელად მან ერთდროულად უნდა უარყოს რეალობა და აღფრთოვანდეს მისი ზოგიერთი ასპექტით. შეიძლება ითქვას, რომ ნამდვილ ხელოვნებას არასოდეს უცხოვრია თანამედროვეობისგან გაქცევით. თუმცა ის ადამიანები, რომლებიც გაურბოდნენ თავის დროს, იძირებოდნენ წარსულის ლაბირინთებში ან მისტიციზმის ნისლში ეხვეოდნენ და მაინც თანამედროვეობის გამომხატველად რჩებოდნენ – რამდენადაც ეს გაქცევა სინამდვილიდან თანამედროვე სოციალურ ჯგუფთა თუ ფენათა მისწრაფებებს ასახავდა. ხელოვნება ხომ უპირველესი სფეროა, რომელშიც აისახება სულში მიმდინარე

⁵ კამიუ, ამბოხებული, 2019, გვ. 317.

⁶ იქვე, კამიუ, ამბოხებული, 2019, გვ. 320.

ცვლილებები, სად იმყოფება სული დროის ამა თუ მონაკვეთში, რა არის მისი მოთხოვნა, რა აღელვებს და სხვა.

„ტემმარიტია ხელოვანი, რომელიც არ უშინდება ფართო მასების უკმაყოფილებას, მიჰყვება „შინაგან აუცილებლობას“ და ახალ ფორმებს ქმნის, რომლებიც ხშირად ფართო მასებისთვის მარტივად აღქმადი არ არის⁷ – წერს ვასილ კანდინსკი. მისი აზრით, სწორედ ამიტომ, რომ ხშირად ხელოვანი საზოგადოების მხრიდან ლანძღვისთვისაა განწირული.

ჯერ კიდევ ჰეგელი „ესთეტიკაში“ აღნიშნავდა, რომ ჩვენ მივართვით ხელოვნების ნაწარმოებთა თაყვანისცემისა და გაღმერთების ხანა. აზრმა და რეფლექსიამ „კაზმულ ხელოვნებას“ გაუსწრო. ეს გადააბრალებს თანამედროვეობის გასაჭირს, ცხოვრების დახლართულ-გართულებულ მდგომარეობას, რაც სულს ნებას არ აძლევს, რომ ხელოვნება მაღალ მიზანს ემსახუროს. ამ გასაჭირსა და ინტერესებს პასუხობს ინტელექტი მეცნიერებათა სახით, რომელსაც სარგებელი მოაქვს ასეთი მიზნებისთვის.

ჰეგელის მიხედვით, ხელოვნება სულიერ მოთხოვნილებათა იმ დაკმაყოფილებას ვეღარ იძლევა, უწინდელი ეპოქა და ხალხი რომ ეძებდა მასში. მისი აზრით, თანამედროვე ხელოვნება მიმართულია შემეცნებითი განხილვისკენ, მეცნიერულად გავიაროთ, თუ რა არის ხელოვნება. ამრიგად, ჰეგელთან „ხელოვნება მოწოდებულია, რომ ტემმარიტება გამოამჟღავნოს გრძნობადი განსახიერების ფორმაში“.⁸

საინტერესოა კიდევ ერთი საკითხი – ვითარდება თუ არა ხელოვნება. ამ საკითხთან დაკავშირებით, ნებისმიერი თანამედროვე მხატვარი ან ხელოვნებათმცოდნე იტყვის, რომ არქაული ბერძნული ხელოვნება განსაკუთრებული სილამაზეა, ხოლო ახალი ევროპული კულტურა ბოლო ოთხასი წელი იმყოფებოდა ანტიკურობის შესახებ რენესანსული მითის ერთგვარი ჰიპნოზის ქვეშ. ეს მითი შემდეგში მდგომარეობდა: ძველ ბერძენთა ცხოვრება, შემოქმედება, აზროვნება და ხასიათი მთლიანობაში გამოხატავდა კაცობრიობის გულუბრყვილო, თითქმის სამოთხისეულ მდგომარეობას, რაც, თავის მხრივ, ხალისიანი, სიცოცხლით სავსე და ოპტიმისტური მსოფლმხედველობაა. მაგალითად, აღექვანდრე მენის მოსაზრებით, რეალისტურ ხელოვნებაზე გადასვლა სრულე-

⁷ კანდინსკი, სულიერების, 2013, გვ. 7.

⁸ ჰეგელი, ესთეტიკა, 1973, გვ. 70.

ბითაც არ ნიშნავს პროგრესს. ეს მხოლოდ ისტორიის ერთ-ერთი ფაზაა. თავად ისტორია ადამიანური შემოქმედების ბედისწერაა. უდავოა, რომ სულიერ სამყაროში არის აღმასვლა, ოღონდ ის სულ სხვა ტიპის კანონზომიერებას ექვემდებარება. ის, რაც სულისმიერია, არა მხოლოდ წარსულის, არამედ აგრეთვე აწმყოს, დღევანდელობის კუთვნილებაა და სწორედ ეს განზომილება აერთიანებს ხელოვნების სფეროში წარსულსა და აწმყოს და ამგვარად შემოდის მარადიული სწრაფწარმავალი დროის მდინარებაში.

ალექსანდრე მენი მაგალითისთვის ასახელებს ტრაგედიებს: „ტრაგედიები არა მხოლოდ უბრალოდ ლიტერატურის ისტორიის კუთვნილება და კულტურული მემკვიდრეობაა, არამედ თითოეული მათგანი ჩვენს დღევანდელ სიმდიდრეს წარმოადგენს - ისინი დღესაც მარადიულ კითხვებს სვამენ. ამიტომ „ანტიგონე“, „მედეა“, „ელექტრა“ და სხვა დრამები განაგრძობენ არსებობას და ხდება მათი ინტერპრეტირება თეატრის სცენასა თუ კინოეკრანებზე“.⁹

ვფიქრობ, რომ ხელოვნებისაგან ადამიანი ელოდება შინაგანი ჰარმონიის აღდგენას, რასაც ისტორიულად ახერხებდა კიდევ. „არსებობს „ხელოვნებით ნუგეშისცემა“, რომლის საშუალებით გამოწვეულ თრობას სხვაზე მეტი უნარი აქვს, შენიღბოს ჯურღმულის საშინელებანი. მის ერთ-ერთ საკვირველ უპირატესობას წარმოადგენს ის, რომ ხელოვნების ენაზე გამოხატული საშინელება მშვენიერებად იქცევა, ხოლო რიტმში გადმოცემული, კადენციით ნათქვამი ტკივილი, სულს მშვიდი სიხარულით ავსებს“.¹⁰

საინტერესოა, ახლა როგორ გაართმევს თავს ამ ამოცანას? კერძოდ, ახალ რეალობაში საქმე ეხება მხატვრული შემოქმედების სტატუსს. შეძლებს კი ხელოვნება ადამიანის ცნობიერებაზე გემოქმედების უნარით კვლავ გაუწიოს კონკურენცია ფილოსოფიასა და რელიგიას? თუ ცხოვრების სამშვენიის სტატუსით უნდა დაკმაყოფილდეს, რომ ემოციური დეფიციტი აუნაზღაუროს ადამიანს?

საბოლოოდ, ხელოვნების ჭეშმარიტი დანიშნულება არის არა ის, რომ ილუზორული თვლემისაკენ გვიბიძგოს, არამედ სამყაროს საფუძვლების წვდომის საშუალება გააჩინოს. შეიძლება ითქვას, რომ ხელოვანი არის ხელი, რომელსაც ადამიანის სული, ამა თუ იმ კლავიშის (ფორმა) საშუალებით მიზანმიმართულად მოჰყავს ვიბრაციაში.

⁹ მენი, მსოფლიო, 2012, გვ. 167.

¹⁰ ბოდლერი, რომანტიკული, 1996, გვ. 128.

ამრიგად, ის, რაც სინამდვილეში რჩება, ხელოვნებაა, რომელიც, სიმულირებული სინამდვილისგან განსხვავებით, სტაბილური და მდგრადია. უფრო მეტია, ვიდრე სამყაროს ორგანული კლოუნადა, ამიტომ სწორედ ხელოვნებას ძალუძს, შეინარჩუნოს და გადაარჩინოს მსოფლიო ცივილიზაცია.

ბიბლიოგრაფია:

- ბოდლერი შ., რომანტიკული ხელოვნება, თბ., 1996.
- გულიგა ა., კანტი, თბ., 1986.
- დანტო ა., ხელოვნება დასასრულის შემდეგ: თანამედროვე ხელოვნება და ისტორიის მიჯნა, თბ., 2014.
- კამიუ ა., ამბოხებული ადამიანი, თბ., 2019.
- კანდინსკი ვ., სულიერების შესახებ ხელოვნებაში, თბ., 2013.
- მენი ა., მსოფლიო სულიერი კულტურა, თბ., 2012.
- პლატონი, იონი, დიდი ჰიპია, მენონი, თბ., 1974.
- შილერი ფ., რჩეული თხზულებანი, ტ. 3, თბ., 1965.
- ჰეგელი, გ. ვ. ფ. ჰ., ესთეტიკა, თბ., 1973.

PHILOSOPHY OF ART

Sophio Modebadze,

Doctor of Philosophy

Invited lecturer at Vano Sarajishvili Tbilisi State Conservatoire
Invited lecturer at Shota Rustaveli Theatre and Film Georgia State
University

A QUESTION OF THE ESSENCE AND PURPOSE OF ART IN PHILOSOPHY

Keywords: art, genius, essence, destination, naive, sentimental, Kant, Schiller, Schopenhauer

Abstract

The purpose of the study is to discuss the essence and idea of art with various philosophical currents and philosophers.

The paper discusses Kant's theory of the specifics of the nature of artistic creativity, genius, talent, and imagination; what Kant means by the notion of genius; in his opinion, why genius is possible only in art; and which ability of the soul creates genius.

Schelling shares Kant's view that genius exists only in art. The paper also discusses Schelling's views on the purpose of art. Friedrich Schiller's work „On the Aesthetic Education of Man“ considers aesthetic upbringing an important part of implementing educational tasks.

Schiller's opinions on modern reality are interesting – demands are dominant there; the usefulness is the idol of time; the art on this rough scale has no weight and gradually disappears from the noisy market of the century. Schiller asks how an artist can save himself from the vices of the epoch with which he is surrounded.

The paper discusses Schiller's concepts of naive and sentimental poetry, where a worldview issue such as the problem of the relationship between an artist and reality is raised, which also

emphasizes the need to understand the issue of the purpose of art. There is also the question of whether art is true when it goes beyond reality and becomes completely ideal. Whether an artist will exist without reality. In this regard, the opinions of Hegel, Nietzsche, Schopenhauer, Camus, and Arthur Danto are interesting, as is Alexander Mann's opinion as to whether the transition to realistic art meant progress or not. Whether art develops or not, and ultimately, what its purpose is,

As a result of the study, we can conclude that true art has never lived by escaping from modernity, although those people who ran away from their time, sinking into the labyrinths of the past or wrapping themselves in the fog of mysticism, remained the exponents of modernity, as this escape reflected the aspirations of modern social groups or classes from reality.

Thus, art is more than the organic clowning of the universe; what remains is art, which becomes stable and sustainable in contrast to simulated reality. **That is why art can preserve and save world civilization.**

Bibliography:

- ბოდლერი შ., რომანტიკული ხელოვნება, თბ., 1996.
- გულიგა ა., კანტი, თბ., 1986.
- დანტო ა., ხელოვნება დასასრულის შემდეგ: თანამედროვე ხელოვნება და ისტორიის მიჯნა, თბ., 2014.
- კამიუ ა., ამბოხებული ადამიანი, თბ., 2019.
- კანდინსკი ვ., სულიერების შესახებ ხელოვნებაში, თბ., 2013.
- მენი ა., მსოფლიო სულიერი კულტურა, თბ., 2012.
- პლატონი, იონი, დიდი ჰიპია, მენონი, თბ., 1974.
- შილერი ფ., რჩეული თხზულებანი, ტ. 3, თბ., 1965.
- ჭეგელი, გ. ვ. ფ. ჰ., ესთეტიკა, თბ., 1973.